

Хоменко А.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету.*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
теорії права та конституціоналізму ЗУНУ*

Кравчук В. М.

ВЗАЄМОДІЯ ГІЛОК ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ЯК ГАРАНТІЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА РОЗВИТКУ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ УКРАЇНИ

В Україні, як у державі, що на конституційному рівні визнана демократичною, правовою державою, носієм суверенітету і єдиним джерелом влади є народ. Народ здійснює владу як безпосередньо, так і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може узурпуватися державою, її органами або посадовими особами. «Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову, що здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією межах і відповідно до законів України» [1].

Конституційний лад України є системою суспільних відносин, передбачених і гарантованих Конституцією України і законами, прийнятими на її основі і відповідно до неї. Конституційний лад опосередковує насамперед суспільний та державний лад. Після проголошення незалежності України відбулись зрушення практично в усіх сферах державного життя, але в жодній з них остаточно нові суспільні відносини ще не сформувалися, тому сучасний державний лад в Україні має перехідний, змішаний характер [2; 3].

Конституційний лад базується на певних принципах, що становлять єдину систему засадничих ідей, що гарантують їх дію, таких як: принцип верховенства права, принцип прямої дії Конституції, принцип визнання і гарантування місцевого самоврядування, принцип судового захисту прав і свобод людей і громадян, і серед інших, - принцип поділу державної влади на три гілки.

Отже, в чому полягає сутність принципу поділу влади на три гілки та як їх взаємодія становить конституційний лад? Державна влада – це важливе політико-правове явище, сутність якого полягає в тому, що виражаючи, хоча б формально, волю всіх громадян держави, влада здійснює спрямовуючий, організуючий вплив на все суспільство [4]. Це реальна здатність сформованих установ реалізовувати функції й завдання держави на основі демократії. Засади конституційного ладу – це система, у якій базові цінності є основою принципів, а принципи конкретизуються в інститутах і нормах, що в цілому надає системі правового значення та на основі яких формуються правовідносини [5]. Згідно з Конституцією України, «державна влада розподілена на законодавчу, виконавчу та судову. ... Єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України. ... Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади. ... Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди» [1]. Розгляньмо цей принцип та його вплив більш детально.

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, проте, він не є вищим над органами судової та виконавчої влади. Парламент уповноважений впливати на діяльність інших органів державної влади і місцевого самоврядування виключно шляхом прийняття законів, що поширюються на всіх суб'єктів на території України. Цим законодавча функція взаємодіє із виконавчою, формуючи правове підґрунтя для діяльності органів виконавчої влади шляхом прийняття законів, постанов та інших актів. Лише Верховна Рада володіє повноваженням ухвалювати закони, що мають найвищу юридичну силу після Конституції України. Також до взаємозв'язку законодавчої та виконавчої влади, в Україні – Верховної Ради та Кабінету Міністрів, входить розгляд і прийняття рішення щодо схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України, здійснення контролю за діяльністю Кабінету Міністрів України, затвердження чисельності, загальної структури, визначення функцій органів влади, призначення за поданням Президента України Прем'єр-міністра України, Міністра оборони України, Міністра закордонних справ України а також інших членів Кабінету Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра, а також звільнення зазначених осіб з посад, вирішення питання про відставку Прем'єр-міністра України та членів Кабінету Міністрів України [1].

Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади в Україні [1]. Виконавча влада забезпечує безпосереднє управління державними справами. Їй притаманні такі ознаки: організаційний характер; неперервне здійснення скрізь, де функціонують колективи людей; предметність; примусовість, опора на силу. Формою виконавчої влади є ієрархічно побудований адміністративний апарат. Вона організаційно єдина, ланки нижчого рівня підпорядковані ланкам вищого рівня. Виконавча влада, яка завжди розглядалась як вторинна щодо законодавчої, в умовах демократичної правової держави перетворюється на рівноцінну із законодавчою та судовою владами гілку [4]. Проте, так, повноваження Кабінету Міністрів України регламентуються Верховною Радою України, а нормативно-правові акти мають нижчу юридичну силу. Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах Конституції України [1].

Правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Судова влада більш відокремлена від інших гілок влади, задля забезпечення незалежності правосуддя та реалізації права на справедливий суд. Та для забезпечення конституційного ладу судова система діє на підґрунті законодавства, тобто відповідно до законів та Конституції України. Судова система будується за принципами територіальності, інстанційності та спеціалізації [6]. Конституційний Суд України, єдиний у своїй юрисдикції, затверджує правомірність законопроектів перед поданням їх на розгляд до Верховної Ради. Кабінет Міністрів України звертається до Конституційного Суду України для надання висновків про відповідність Конституції України чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість. Інтереси Кабінету Міністрів України під час розгляду справ у Конституційному Суді України представляє постійний представник Кабінету Міністрів України у

Конституційному Суді України. Також Кабінет Міністрів України взаємодіє із Вищою радою правосуддя, іншими органами та установами системи правосуддя з питань, віднесених до їх компетенції [7].

Конституційний лад України формується усіма органами державної влади в Україні, становлячи єдину систему, реалізація якої зумовлюється прогресом конституційно-правових відносин, суспільства, держави та безпосередньо – права. Конституційний лад характеризується принципами суверенності, демократії, гуманізму, гарантованості та системності. Власне кожен із цих принципів покладається на окрему гілку влади та забезпечується нею, а принцип системності, в свою чергу, зумовлює єдність та гарантованість єдності державного ладу, де кожна із гілок влади діє на благо держави та народу, йдучи шляхом співпраці, скоординованості, узгодженості, взаємодосконалення та загального доповнення для гарантії ефективності свого діяння.

Дотримуючись Конституції України, принцип народовладдя полягає у тому, що право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами і посадовими особами. Принцип державного суверенітету означає, що Україна є «суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава та її суверенітет поширюється на усю територію України» [1]. Принцип верховенства державної влади полягає у розумінні, що вона не обмежується іншою владою, окрім народної. Суміжно із принципом державного суверенітету діє принцип унітаризму, який зазначає, що Україна є унітарною державою та її територія в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою. Принцип законності реалізується у зобов'язанні органів державної влади, місцевого самоврядування та їх посадових осіб діяти лише на підставах і в межах власних повноважень та у спосіб, що передбачається Конституцією та законами України [1]. Принцип гуманізму означає, що вся державно-владна діяльність має бути спрямована на забезпечення прав і свобод людини і громадянина, на досягнення найбільшого соціального впливу задля їх безпосереднього гарантування, забезпечення, охорони та відновлення, адже згідно статті 3 Конституції України – «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [1].

Також ця системність зумовлюється не лише принципами, а й функціями та завданнями. Таким чином, виконання функцій державно-владної діяльності, основами яких є законодавче врегулювання суспільних відносин, забезпечення виконання прийнятих законів та розв'язання правових спорів, забезпечується узгодженою діяльністю органів законодавчої, виконавчої та судової влади.

Список використаних джерел

1. Конституція України. С.: Тов «Ввп Нотіс», 2023. 56 с.
2. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України : нав. посібник. К.: Юрінком Інтер, 2008. 632 с.
3. Кравчук В.М. Теоретичні аспекти визначення сутності державної влади. Формування правової держави в Україні: проблеми і перспективи.

Збірник тез доповідей на науковій конференції (м. Тернопіль, 20 квітня 2012). Т.: Вектор, 2012. С.47-51.

4. Державне управління: підручник / А. Мельник, О. Оболенський, А. Васіна ; за ред. А. Ф. Мельник. К.: Знання, 2009. 582 с.

5. Конституційне право України: підруч. для студ. ВНЗ/За ред. В.П. Колісника та Ю.Г. Барабаша. Х.: Право, 2008. 416 с.

6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 09.12.2023 № 3511-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/conv#Text/>

7. Про Кабінет Міністрів України Закон України від 22.02.2024 № 3587-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18/conv#Text>

8. Кравчук В.М. Проблема меж державної влади в умовах формування громадянського суспільства. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 1. С.7-9.

Дмитріє І.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету.*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
теорії права та конституціоналізму ЗУНУ*

Кравчук В. М.

ПРИСЯГА ЯК ПРАВОВИЙ РИТУАЛ

Постановка проблеми. У правовій системі присяга виконує важливу функцію гарантування дотримання законів та виконання юридичних зобов'язань. Вона має психологічний вплив на того, хто її дає, підвищуючи його відповідальність та мотивацію до належного виконання своїх обов'язків. Однак присяга є не лише юридичним актом, але вона також має важливе символічне значення. Вона виступає як ритуал, що об'єднує людей та підкреслює важливість права та закону в суспільстві.

Стан наукового дослідження теми. Проблема присяги як правового ритуалу досліджувалася багатьма вченими в різних аспектах. Існують роботи, присвячені історії присяги, її юридичним функціям, психологічному впливу на людину, а також її символічному значенню. Проте залишаються ще недослідженими різні аспекти цієї проблеми. Зокрема, не до кінця вивчено роль присяги в сучасних демократичних суспільствах.

Мета цієї наукової публікації полягає у дослідженні присяги як правового ритуалу з огляду на її історію, юридичні функції, психологічний вплив на людину та символічне значення.

Виклад основного матеріалу. Людина завжди існує і перебуває в системі певної культури, підпорядковується певним схемам діяльності, прийнятим у цій культурі. Соціалізація індивіда та його входження у світ своєї культури, це процес, який передбачає наявність у нього установки на прийняття певної схеми поведінки.

Обряд в загальному виступає як соціальне дійство, це одна з ланок у нерозривному ланцюзі діянь, що вироблені з утилітарною метою. Тобто з